

SEYFETTİN MANİSALIGİL'İN ARDINDAN

Prof. Dr. Âmiran Kurtkan Bilgiseven

Seyfettin Manisalıgil'i çok ani bir şekilde kaybettik. Kendisi sosyoloji âleminin genç fakat değerli mensuplarından biriydi. Bundan ötürü ebediyete intikal ederek aramızdan ayrılmasından duyduğumuz üzüntü hakikaten çok büyük olmuştur.

Sosyoloji Konferanslarının elimizde bulunan 24. sayısını hatırasına tahsis ettiğimiz Seyfettin Manisalıgil 23.2.1957 tarihinde Uşak-Karahallı'da dünyaya geldi. İlk eğitimi Kütahya'da Barboros İlkokulunda ve orta eğitimini Kütahya Lisesinin orta kısmında yaptıktan sonra Vefa Lisesinde okudu ve oradan mezun oldu. Yüksek eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İdare Bölümünde yapan Seyfettin Manisalıgil 1980 yılında Fakültemize asistan olarak girdi. 1988'den itibaren yaklaşık üç yıl boyunca Amerika Birleşik Devletleri Wisconsin Üniversitesinde çalışmalar yapıp yurda döndü ve doktora tezini hemen tamamen hazırlamış bir durumda iken aramızdan ayrıldı. Kendisi Sosyoloji'ye derinlemesine vukufuna ilaveten Almancası ve İngilizcesi itibariyle de kuvvetli bir durumdaydı.

Onun fevkalade güzel sayılabilecek pek çok özellikleri vardı ki bunların başında son derece zeki ve kabiliyetli olma özelliği zikredilebilir. Zekâsı, konuşmalarında ve karşılıklı müzakerelerde hemen farkedilirdi. Doktora tezinin yöneticisi olduğum için yaptığım bazı tavsiyeleri çok iyi idrak ettiğini farkedirdim. Bu tavsiyelere kendisinin de bazı ilâveler yaptığı hallerde bu ilavelerin ne kadar mantıklı olduğu da derhal farkedilirdi.

İkinci müspet özelliği samimi bir vatansever olmasıydı. Milletine candan bağlı bir insandı, ama bu bağlılık hiç bir aşırılığın lekeleyebildiği bir duygu haline gelmemişti ve gelmesine de imkân yoktu. Onun dengeli şahsiyetine herhangi bir aşırılığın nüfuz edebilmesi mümkün değildi.

Seyfettin Manisalıgil'in, bir sosyolog olarak kendisini takdir etmeme yol açan en önemli özelliği Sosyoloji'ye aşkla bağlı olmasıydı. Zaten bu yüzden, vaktiyle mensup olduğu İktisadî Coğrafya dalından Sosyolojiye geçmek istemişti. Bu arzusunu bana pek çok defalar açtığı halde önceleri pek fazla önemsemediğimi itiraf etmeliyim. Fakat birgün odamda başka misafirler de varken sosyolojik bir konuda belli bir fikri destekleyen

müdafaa tarzı beni çok etkilediği için kendisini aramıza almak gerektiğini idrak ettim ve dilekçesini yazmasını söyledim. O nakil dilekçesini yazdı, ben "uygundur" şerhini vere rek imzaladım. Seyfettin böylece Sosyoloji ile resmen de bağıını pekiştirmiş oldu.

Seyfettin Manisahgil, kılı kırk yaran bir ilim adamı titizliğine sahipti. Bundan ötürü herhangi bir fikri uzun boylu düşünüp taşınmadan hemen benimseyivermek onun yapacağı iş değildi. Tabii bu müspet özelliği bir bakıma menfi bir sonuç yarattı ve doktora tezini bitirebilmesi gecikti. Bu geçikmeden ötürü çok üzüldüğüm için bazı defalar kendisini zorluyor ve - "Haydi Seyfettin, artık şu tezini bitir" diyordum. Fakat her seferinde bu zorlayışım karşısında bana şöyle cevap veriyordu: -"Hocam, iyi bir şey yapmak istiyorum". Onun ilmî titizliğini bildiğim için, bu cevap karşısında ısrardan vazgeçmek zorunda kalıyordum. Çünkü bazı maddi menfaatlerini de geçiktirmek bahasına olsa bile gerçekten iyi bir şey yapmayı isteyecek kadar ilmi ön plana alacak bir şahsiyet yapısına sahip olduğunu çok iyi biliyordum.

Gerçek ilim adamının başkaları ile didişecek vakti yoktur. Seyfettin de hayatı boyunca hiç kimse ile mücadele etmedi. Bir evlilik tecrübesi yaşamış ve eşi ile anlaşamadıkları için ayrılmak zorunda kalmıştı. Fakat hiç bir gün eşinin veya kendi meslekdaşlarından herhangi birinin arkasından çektiğine şahit olmadım.

İlim bir nevi cömertliktir. Çünkü ilim adamı, en kıymetli şeyini, yani vaktini, ömrünü ilme verir. Bu cömertlik Seyfettin Manisahgil'de diğer hususlarda da göze çarpıyordu. Yurt dışından ber gelişinde "cam sakızı çoban armağanı" diyerek hediyeler getirirdi. Gani bir gönül sahibi idi, cömertlik onun gönlünün taa derinliklerine işlemiş bir özellikti.

Bir ilim adamı, hem çok zeki ve kabiliyetli, hem bilgiden yana zengin durumda ise, ilmî kıskançlık onun gönlünde asla yer tutamaz. Seyfettin de, yurt dışından her gelişinde orada satın aldığı kitapları üçer beşer kümeler halinde getirir, benim masamın üstüne yığar -"Hocam, bu kitapların istediğiniz bölümlerinden istediğiniz kadar fotokopi çektirin" derdi. "Ya hoca bunları benden daha iyi kullanırsa, benden önce yorumlayarak kendi fikirleri ile de yoğurup, güzel eserler meydana getirirse, ben bundan zararlı çıkmaz mıyım?" düşüncesi asla zihnini meşgul etmezdi. Çünkü, o kendisi de yorum kabiliyetine sahip, zeki bir elemandı ve "her yiğitin bir yoğurt yiyişi vardır" sözünün ilmî eserlerden farklı ilim adamlarınca değişik istifadeler sağlanması açısından ifade ettiği mânânın ne olduğunu çok iyi idrak edebiliyordu.

Seyfettin Manisahgil gerek ahlâk güzelliği gerek zekâ zenginliği bakımından çok şeyler vaad eden bir potansiyel kabiliyetti. Az yaşadı. "Yaş otuzbeş, yolun yarısı eder" diyen şairimizi yalancı çıkarırcasına otuzbeş yaşında kendi ömür yolunu bitiriverdi.

Ömür uzunluğunun sübjektif ve objektif idrakleri birbirinden farklıdır. Herkes (isterce doksan yaşında olsun) kendi ömrünü sübjektif anlamda çok kısa bir ömür olarak idrak eder. Çünkü, en uzak hatıralar bile adetâ dünkü olaylar gibidir.

Fakat bir insanın ömrü hakkındaki objektif takdirler çok daha sağlam kriterlere dayanır. Seyfettin Manisahgil gibi, çok verimli olabilecek kabiliyetler 90 yaşma kadar da

yaşasalar onların ölümüne üzölmek gerekir. Sultan Veled, Maarif adlı eserinde iyi ahlâklı, kabiliyetli, verimli ihtiyarın arkasından, o çok sevilen bir kişi olduğu için üzölmek gerektiğini şöyle müdafaa eder. "Çünkü ihtiyar, daha akıllı, daha bilgilidir, ahlâkı daha güzeldir ve daha çok olgunlaşmıştır. Ağlamak, sevilen bir şeyden ayrılmaktan doğar. O elden giden şey, ne kadar güzel ve kıymetli olursa, acısı da o ölçüde (büyük) olur"⁽¹⁾. Onun için diyoruz ki, Seyfettin Manisahlgil uzun yıllar yaşayıp daha sonra ölseydi, objektif olarak onun ömrünü insanlar yine de kısa bulacaklardı.

Fakat, büyük bir kabiliyet potansiyeline sahip olup da onu ortaya koymaya vakit bulamadan, genç yaşta aramızdan ayrılanlar da ürününü vermeden solup giden bitkiler gibi bizi hayıflandırır. Yunus bundan ötürü bütün insanoğullarını ekinlere benzetir ve kiminin yetişip ürün verdiğini, kiminin ise ürününü vermeden yokolup gittiğini şöyle anlatır:⁽²⁾

Miskin âdemoğlanını benzetmişler ekinciğe
Kimi biter, kimi yiter, yere tohum saçmış gibi.

Gençlik yıllarında ölüp gidenleri gök ekin (yeşil filiz) halindeyken biçilen ekinlere benzeterek onlara nasıl içinin yandığını anlatan Yunus, sanki bizim Seyfettin Manisahlgil'in ardından duyduğumuz üzüntüyü dile getirmektedir:

Bu dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm
Yiđit iken ölenlere, gök ekini biçmiş gibi

(1) *Sultan Veled, Maarif, Şark-İslâm Klasikleri, MEB yayım, çeviren; Meliha Anbarcıoğlu, Milli Eğitim Basımevi İstanbul, 1991, sf. 261-262*

(2) *Yunus Emre Divanı, Derleyen; Abdölbakı Gölpınarlı, Altın Kitaplar Yayım, Altın Matbaası, İstanbul, 1971, sf. 53*